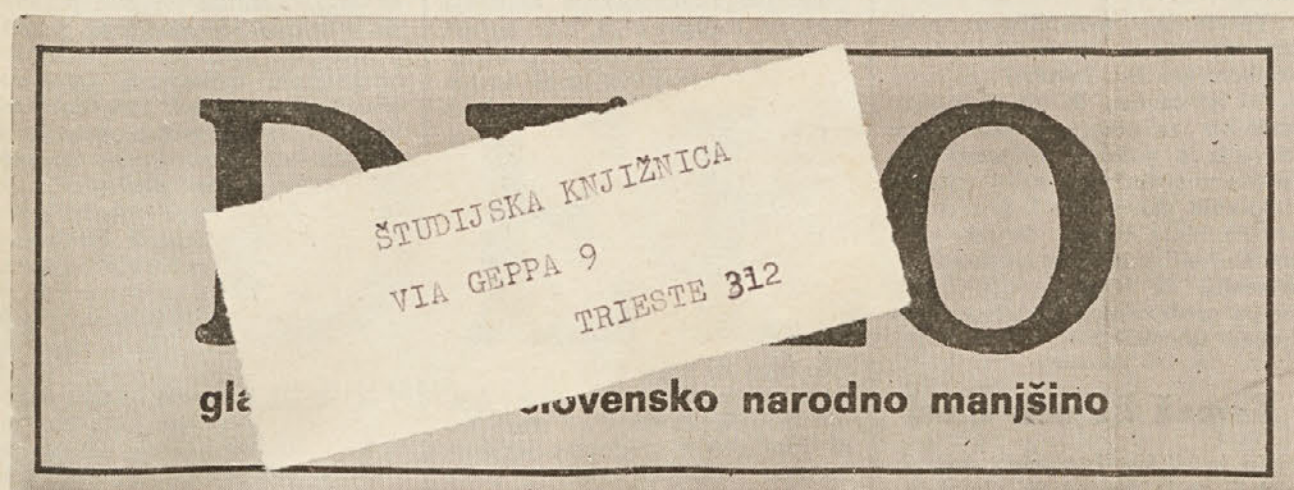

ZIVEL PRVI MAJ!

Obnovljena izdaja - Leto XVI. - šte. 9 (654) - Trst - 1. maja 1964

40 lir

Spediz. in abb. post. - Gruppo I

Slovenci bodo volili komuniste

Se nekaj dni manjka do volitev prvega deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine. Eden izmed važnih aspektov te kampanje je zadržanje raznih strank, njihovih voditeljev in njihovega tiska do slovenske narodne manjšine. Do včeraj odkrito protislovenski, divje nacionalistični, odkrito ali prikrito asimilatorski, danes polni razumevanja, priljubljeni, širokogrudni v obljudah. Pomislite: nekateri izmed njih, združeni v koaliciji levega centra na občini in pokrajini v Trstu so obljubili celo prevajalni urad in so angažirali enega prevajalca!

Toda kaj so naredili do včeraj — in to bodo nedvomno delali tudi jutri — ti gospodje? Zadnja njihova hrabrost je bila v tem, da so se uprli razširitvi določil posebnega statuta londonskega memoranduma na vsa tista področja dežele, kjer prebiva slovenska narodna manjšina in danes se upirajo uresničitvi načela o dvojezičnosti celo na samem Tržaškem ozemlju.

Do včeraj so bili za njih Slovenci «allogeni», «massa inurbata», ki jo je treba «absorbirati», «brezimen trop» (turba anonimna), ki mora izginiti. In jutri bodo vse to prav gotovo ponavljali. Spomnite se nedavne zgodovine, zgodovine zadnjih dvajsetih let, preberite proglose teh strank in izjave njihovih voditeljev in ne boste našli drugega nego mržnjo, prezir, grožnje. Tako pred in po pohodu na Rim, v fašističnem dvajsetletju, tako v osvobodilni vojni in kasneje.

Samo ena stranka je bila stranka Italijanov in Slovencev, samo ena stranka se je borila v vseh zadnjih 43 letih za pravice Slovencev in to je Komunistična partija. Že v prvih letih fašizma je naša partija poslala v tržaški občinski svet Ivana Regenta in v rimski parlament Jožeta Srebrnič. Slovenski in italijanski komunisti so bili vselej združeni v borbi, pred sodišči, med mučenjem, v konfinaciji, v izgnanstvu. Skupaj so pisali zgodovino boja proti fašizmu in nacizmu. Srebrnič, Pino Tomažič, Božidar Kolarič, Alma Vivoda, Riko Malalan, Karlo Čok, Justo Košuta in tisoči najboljših sinov slovenskega ljudstva so bili člani in priznani voditelji naše Partije.

Ali je slučajno, da je naša Partija tako priljubljena med Slovenci in da uživa med njimi tako velik prestiž? Ali je čudno,

da ima naša Partija lepo število slovenskih predstavnikov v občinah in v tržaškem pokrajinskem svetu? Da je tržaška komunistična poslanka Marija Bernetič? Preseneča, morda, dejstvo, da je med 15 kandidati Komunistične partije v Trstu 5 Slovencev, 5 vplivnih likov kot so Šiškov, Lovriha, Dušan Furlan, Jelka Gerbec in Marij Grbec, katere slovenska skupnost pozna, kot pozna Jožeta Jarca, ki je kandidat na Goriškem in Izidorja Predana, ki je kandidat v Benečiji?

Ne, vse to ni ne slučajno in ne... predvolilna vaba, kar srečujemo pri drugih strankah, ki se spomnejo Slovencev samo ob volitvah, ko moledujejo za njihove glasove.

V nedeljo 3. maja
popoldne

v Prosvetnem domu
na Opčinah

velika
ljudska
veselica

Nastopajo:

„Veseli rudarji“ iz Idrije
Pevska zbor iz Križa in Repna

Godba iz Trebč-Gropade

Ob 17. uri govorita:

poslanec **Giancarlo**
Pajetta

in

dr. **Karel Šiškov**

predseduje poslanka

Marija Bernetič

Navzoči bodo tudi predstavniki goriških in beneških Slovencev

In ta prestiž, ki ga ima naša Partija med Slovenci — ker Partija sama po svoji ideologiji, s svojo politiko in organizacijo je simbol slovensko - italijanskega bratstva — bega odkrite in prikriti nasprotniki komunistov. Bodisi italijanski bodisi slovenski nasprotniki komunistov se trudijo, da bi zmanjšali naše uspehe in jih celo utajili. Toda zaman. Slovenske skupnost je sestavljena iz delavcev, kmetov, obrtnikov, svobodnih profesionalcev, demokratov v zelo veliki večini. Gre za politično zrelo skupnost, ki zna izbirati. To potrjuje dejstvo, da na vsakih volitvah naša Partija poveča svoj prestiž, svojo organizacijo, svoje volivce. In tako bo prihodnjega 10. maja!

VITTORIO VIDALI

Veličastna proslava
25. aprila v Trstu

Največja proslava obletnice osvoboditve je nedvomno bila tista, ki jo je organizirala ANPI na trgu Goldoni v Trstu (Gornja slika)

Ob obletnici osvoboditve

V naših krajih slavimo obletnico osvoboditve na dan 1. maja, ker je tedaj vstaja slovenskih in italijanskih antifašističnih sil strla poslednji odpor nacističnih in fašističnih sil ter njihovih domačih pomagačev. 1. maja 1945 so se dejansko prenehali boji v raznih naših krajih ne glede na nekatere osamljene točke nacističnega odpora. Povsod so se 1. maja, po mestih in vaseh, ljudske množice kot hudournik zlele po cestah in ulicah in v velikanskem navdušenju praznovala težko pričakovani dan osvoboditve, za katero so prelile toliko krvi in utrpeli toliko človeških in materialnih izgub.

Ne smemo pozabiti pa, da so slovensko in italijansko ljudsko vstajo v naših krajih odločilno podprle sile Jugoslovanske armade, ki je v svoji poslednji ofenzivi proti nacističnim silam preplavila Juljsko krajino in Istro ter dosegla vzhodne dele padske nižine. V naših krajih sta se srečali dve ljudski sili, ki sta obe odločilno prispevali k zmagi nad nacifašizmom: ena v borbi od leta 1941 v Jugoslaviji, druga pa v boju proti istemu sovražniku od 8. septembra 1943 dalje v Italiji. Naši kraji in ljudje so bili torej tudi v poslednjem zaletu proti zakletemu sovražniku demokracije, svobode in miru tisto stičišče, na katerem sta se srečali dve nacionalno različni a istočasno vsebinsko enaki sili, ki sta se zoperstavili proti fašističnemu napadalcu.

Zgodovina je tista, kar je, a vseeno nam je v zadoščenje ugotavljati, da naše ljudstvo, pa naj bo slovenske ali italijanske narodnosti, ni pričakovalo nobene rešitve in nobene svobode od zunaj in je osvobodilo svoje kraje, ne da bi pričakovalo združene anglo-ameriške sile, ki so z vrtoglavo naglico skušale prodirati proti severovzhodu, da bi morda prišle v naše kraje še pred poslednjim bojem med odporniki in nacističnimi silami. Dejansko 1. maj 1945 pomeni za naše kraje in ljudi nekaj več kot prenehanje fašistič-

ne strahovlade, kot zlom Hitlerjevega sena o nemškem Jadranskem morju, kot likvidacijo mešetarjenja nekaterih domačih kolaboracionistov slovenske in italijanske narodnosti, ki so pred ljudskim gnevom skušali najti rešitev v nekaki državi avstro-ogrskega tipa. 1. maj 1945 pomeni predvsem zmago ljudstva nad peščicami poklicnih mešetarjev, ki niso razumeli, da je II. svetovna vojna prav zaradi svojega vseljudskega antifašističnega značaja, pomenila popoln preobrat v primeri s I. svetovno vojno, ko so po njenem zaključku vesile in domači vodilni krogi prikrojile usodo naših krajev in ljudi v smislu svojih interesov. 1. maj 1945 pomeni, da je prenehalo obdobje kupčij z našimi ljudmi. Naši ljudje so takrat zaradi svojega tedanjega dejanja in zaradi vse svoje borbe, ki so jo vodili že prej proti fašizmu, postali končno veljavno — ljudje.

Prvomajske manifestacije CGIL

Na Tržaškem

Nova delavska zbornica - CGIL v Trstu sporoča, da bo priredila naslednje manifestacije na praznik 1. maja 1964:

TRST: Ob 9,30 delavski sprevid s trga PESTALOZZI na trg PERUGINO, kjer bo ob 10,45 prvomajsko zborovanje. Govorila bosta: RINALDO SCHEDA, vsedrjavni tajnik CGIL in DOLFI WILHELM, predsedoval bo ALBINO GHERLI.

MILJE: Ob 9,30 odhod delavskega sprevida s trga pred Ljudskim domom na trg MARCONI, kjer bo govoril ARTURO CALABRIA, tajnik tržaške Nove delavske zbornice - CGIL.

KRIŽ: Ob 11. uri prvomajsko zborovanje na KRIŽADI. Govorila bosta FRANC GOMBAC in RINALDO RUTIGLIANO.

NABREZINA: Ob 11. uri bo prvomajsko zborovanje na glavnem vaškem trgu. Govorila bosta LUCIAN PADOVAN in GIUSEPPE BURLO.

Na Goriškem

GORICA: Ob 10. uri zborovanje na TRGU BATTISTI. Govorila bosta FULVIO BERGOMAS in BRUNO DI POL.

TRZIC (Monfalcone): Ob 10. uri odhod povorke izpred sedeža DELAVSKE ZBORNICE na TRG REPUBLIKE, kjer bo PRVOMAJSKO ZBOROVANJE.

Popoldne bo velika ljudska veselica na DVORU v STEVERJANU. Veselico organizira prosvetno društvo «BRISKI GRIC».

Vsem delovnim ljudem
želimo srečen 1. maj!

Komunalni problemi

SREČKO UKMAR

V počastitev spomina pokojnega Viktorja Kariša darujejo njegovi svojci 2500 lir za «Delo».

N. K. Krupska o Leninu

22. aprila je minilo 94 let od rojstva V. I. Lenina, največjega učitelja delavskega razreda. V počastitev te obletnice, ki je šla skoro neopazno mimo nas, objavljamo naslednji sestavek N. K. Krupske «O Leninu». Ta sestavek je bil prvič objavljen leta 1960. Slovenski prevod smo povzeli iz knjige «Iz Leninove dediščine», ki je izšla leta 1963 pri Cankarjevi založbi v Ljubljani. Delo je zbral in uredil France Klopčič.

... Reči je treba, da je Vladimir Iljič včasih rad pohitel s pogledom naprej in sanjal o prihodnosti. Spominjam se pogovora o vojni. To je bilo v začetku leta 1918. Vladimir Iljič je dejal, da sodobna tehnika zdaj vedno bolj in bolj stopnjuje uničevalni značaj vojne. Toda napočil bo čas, ko bo vojna tako uničevalna, da bo postala sploh nemogoča. Leta 1920-21 se je Lenin spet dotaknil tega vprašanja. Pripovedal mi je o pogovoru z nekim inženirjem, ki je napovedoval nov izum, ko bo mogoče iz daljave uničiti večjo armado. To bo onemogočilo sleherno vojno. Iljič je o tem govoril z velikim navdušenjem. Opaziti je bilo, kako strastno si je želel, da bi postala vojna nemogoča.

Od vsega začetka, odkar je postal marksist, si je Lenin jasno predstavljal veliko vlogo delavskega razreda v zgodovini. Že prvi njegovi članki pripovedujejo o velikanski zgodovinski vlogi, ki je usojena delavstvu. Govoreč o delavstvu, je hkrati vselej imel v mislih določeni delavski razred.

Vsa leta revolucionarne dejavnosti je v različnih obdobjih razvoja vsakokrat ugotavljal posebnosti delavskega razreda v določenem obdobju. Razlagal je, kaj pospešuje napredek delavstva, in kazal je na ovire delavstvu v njegovem boju.

Vladimir Iljič je imel poseben odnos do delavca. Pravil je, da se lahko do kraja zanesemo le na delavski razred. Hkrati je skrbno proučeval vse posebnosti delavstva v določenem obdobju. Prav tako je proučeval kmete. V različnih obdobjih razvoja kmečkega stanu je dobro razumel vlogo posameznih slojev. Videl je, kako se pod vplivom revolucionarnega gibanja menja pri kmetih razmerje med posameznimi sloji.

Leta 1918 je Vladimir Iljič pisal članek «Neposredne naloge sovjetske oblasti». Naj omenim, da zadeva članek izredno pereče vprašanje in ima veljavo še danes. V njem piše o produktivno-

sti dela, o tem, kako dvigniti produktivnost. Pravi, da je poglavitna nujnost razvijati industrijo, a drugo nujnost velikanskega pomena vidi v izobraževanju, v dvigu kulturne ravni. Kulturnost ima faktor, ki vpliva na povečanje produktivnosti dela. Kakšen pa je odnos mnogih gospodarstvenikov do kulture? Zdi se jim, da kultura nima pomena in da je najpoglavnejše dobiti stroje za razvoj industrije, ter menijo, da kultura nima nobene vloge. Pogosto opazuješ, kako gospodarstvenik seli knjižnico in v njenih prostorih ureja pisarno, ki bi jo lahko uredil tudi v drugem prostoru. In če imajo delavci zahteve glede kulture, jim gospodarstvenik ustreza z občutkom popuščanja, ker ne razume pomena kulture, ki s svoje plati vpliva na gospodarstvo, vpliva na zavestni odnos delavcev do dela. Mnogo je namreč odvisno od izobrazbe. O tem je govoril Vladimir Iljič leta 1918, potem leta 1923 v svojih

zadnjih člankih, ki jih je kot bolnik narekoval in v katere je vlagal vse, kar je hotel zapustiti preostalim tovarišem. Nad temi članki se je še posebej zamisljal. In spet vidimo, da ponovno opozarja na velikanske napore, ki so potrebni na vasi, da bi kmete povzdignili do ravni mestnih prebivalcev. Zadnji članek, ki ga je hotel narekovati, a ni več utegnil, je namenil likvidaciji nepismenosti. Vprašanje, kako odpraviti analfabetizem, je hotel povezati s propagando na področju produkcije, to je z vprašanjem, ki mu je pripisoval velikanski pomen....

... delavski razred gradi svojo kulturo, vendar si je Vladimir Iljič zamišljal to kulturo v povezavi z vsemi oblikami življenja, kar ne bi pomenilo ustvarjanja neke posebne proletarske kulture; menil je, da mora proletarska kultura prevzemati vse življenje, vplivati na vse in vsakogar ter vsemu vtisniti svoj izraz.

„Umazane roke“ J. P. Sartre na odru Slovenskega gledališča v Trstu

V soboto 18. aprila je bila v Auditoriju poslednja letošnja premiera Slovenskega gledališča v Trstu. To bo najbrže tudi poslednja predstava SG v tej dvorani, ker bo v prihodnji sezoni gledališče končno lahko nastopalo v Kulturnem domu.

Gledališče je predstavilo Jean Paul Sartrovo dramo «Umazane roke». Sartre je znani sodobni francoski pisatelj, filozof in dramatik. Znan in cenjen je po svojih naprednih idejah ter istočasno kot samostojen mislec, poln humanizma. O sebi je dejal: «pred komunisti sem vedno hotel biti kritični sopotnik in kot tak hočem ostati».

To delo znova odraža tako njegovo gledanje. Dejanje drame se vrši med zadnjo vojno med vodilnimi člani partije. Nenevidno težki problemi postavljajo te ljudi pred važne in nujne odločitve, kjer je poleg odločnosti in poštrevnosti potrebna tudi globoka in zrela misel. Vznikne spor, med katerim spoznamo zastopnike nasprotujočih si gledanj in bliže glavno osebo, vodjo partije Hoedererja, v katerem je avtor hotel poudariti ravno moč dejanja in duha, humanost in ljubezen do človeka. Ta drama je leta 1948, ko je bila uprizorjena, vzbudila v Franciji ideološke spore, ki so dovedli do tega, da je delo napadel komunistični tisk, a ga hvalil buržujski. Sartre je tedaj prepovedal uprizorjanje dela in šele po petnajstih letih ga je znova uprizorilo jugoslovansko gledališče kot prvo, pred kratkim Stalno gledališče v Turinu in sedaj naše tržaško gledališče, kar je prav gotovo hvala vredno, ker je delo kvalitetna drama, ki vodi človeka k misli in razglabljanju.

Režiser Jože Babič je imel pred seboj odgovorno nalogo. Ustvariti idejno globoko delo ter jasne in močne kreacije je ob sedanjih zelo skromnih možnostih izbere odgovarjajočih likov med ansamblom našega gledali-

šča težka naloga, ki pa jo je režiser dostojno rešil.

Prav gotovo ni v tržaškem gledališču vseh idealnih tipov za to igro. Navdušila pa nas je odlična igra Mire Sarđočeve kot Olge, katero smo prvič videli tako trdo, odločno in vendar polno humanosti in Ive Zupančičeve kot Jessike, ki se je tako vživela v vlogo, da je gledavec verjel, da Jessica edina na ta način lahko hodi, se smeje ali govori. Manj nas je prepričalo podajanje Rada Nakrsta kot Hoedererja in Silvija Kobala kot Huga. Zaman smo iskali v Hoedererju sile globoke in vedno aktivne misli ter moč neizčrpne volje. Nakrst nam je podal predvsem njegov humanizem, kar za tak lik nikakor ni dovolj. Silvij Kobal je igral Huga preveč površno, naslanjajoč se na rutino preje naštudiranih vlog in bogastvo misli smo tudi tu pogrešali. — Pohvaliti moramo Jožka Lukeša kot Kneza in Lojza Miliča kot Slicka. Dobri so bili še Dušan Jazbec v vlogi Georges, Edvard Martinuzzi v vlogi Karškega in Stane Rastresen kot Ivan.

Preprosta in odgovarjajoča je bila inscenacija Nike Matula. Pavle Merku je skomponiral dobro glasbeno spremljavo.

S. K. HAFNER

400-letnica ruske tiskane knjige

V letošnjem marcu so v SZ praznovali s številnimi kulturnimi manifestacijami pomemben kulturno-zgodovinski dogodek — izid prve ruske tiskane knjige. — Apostola, ki sta ga natisnila v marcu 1564. leta ustanovitelj ruskega in ukrajinskega tiska Ivan Fjodorov in njegov pomočnik Peter Mstislavec. Nastanek prve ruske tiskarne in tiskane knjige je bil povezan z mnogimi težavami. Čeprav se je v drugi polovici 16. stoletja zavzel za ustanovitev tiskarne v Moskvi sam car Ivan VI. Grozni, je ruski reakcionarni kler dosegel, da sta Ivan Fjodorov in Peter Mstislavec, obtožena krivoverstva, po izidu prvih treh tiskanih knjig (Apostola in dveh redakcij časovnika — knjig z izrazito versko vsebino) morala zapustiti Rusijo. Ze sama tiskana knjiga je bila za takratne cerkvene pismouke «hudičovo delo», in zato je tudi prva ruska tiskarna končala v plamenih.

Tako je tisk v Rusiji vse do konca 16. stoletja imel samo sporadičen karakter. V 17. stoletju se je v Rusiji tiskanje knjig nekoliko povečalo, a širši razmah je doseglo šele v času Petra I. in potem v drugi polovici 18. stoletja, ko izdajanje knjig postopoma preneha biti privilegij cerkve in vladarja, pa se pojavi prvi zasebni založnik in izdajatelj — prosvetljenec Nikolaj Novikov.

Po Oktobrski revoluciji in še posebej po drugi svetovni vojni se je SZ po številu izdanih knjig povzpela na prvo mesto v svetu. Samo v letu 1963 je bilo v SZ izdanih 77 tisoč knjig v nakladi milijarda 262 milijonov izvodov.

Sedaj in vedno...

(Z 2. strani)

glasove in bomo gotovo imeli v deželni zboru tri Slovence, ki ne bodo nikoli klonili pred narodnim sovražnikom in bodo vedno ostali Slovenci.

Se nekaj. V «Katoliškem glasu» od 23. aprila t.l. se je objavilo, če se ne motimo, tudi neki kanonik slovenske narodnosti, ki poziva slovenske ljudi, naj glasujejo za «Slovensko listo». Kot kritiziramo škofo in duhovnike italijanske narodnosti, ki se angažirajo za Krščansko demokracijo, tako kritiziramo ta nastop slovenskega duhovnika. Duhovnik naj se ne angažira v volilni boj, v politiko, ker nam je tega dovolj z italijanske strani, kot

nam je bilo dovolj za časa vojne, ko smo se borili za svobodo svojega naroda in so nas nekateri duhovski možje smatrali za ljudi, ki jih je treba v prid nacistov in fašistov iztrebiti. Menimo, da bi se morali duhovniki brigati za verske zadeve, ne pa za politiko. Če pa že hočejo kaj dobrega napraviti, naj vršijo svojo poslanstvo v Furlanski Sloveniji in naj se uprejo razmerodvalnim ukrepom Krščanske demokracije. Tu pa smo že toliko politično zreli, da si vemo sami pomagati. Tudi poziv tega prečastitega gospoda «Sedaj ali nikoli...» ne odgovarja realnemu stanju; mi komunisti pravimo: «SEDAJ IN VEDNO...», ker bomo izvolili dva Slovence v deželni zbor, pa naj bo to vseh ali ne Krščanski demokraciji!

Uvoz in izvoz vina in likerjev

MIRAN KURET

TRST
Ul. Valdirivo 3 - Telef. 28-926

Casalinga Triestina

d. z. o. z.

Prodaja hišnih potrebščin tudi na obroke - električne potrebščine - štedilniki na plin - predmeti za darila.

Edino zastopstvo
štedilnikov znamke «HELIO»

TRST - Ulica S. Maurizio 16
Telef. 55-555

LA TRIESTINA DI ABBIGLIAMENTO

TKANINE — PLATNA KONFEKCIJE IN OBUVALA ZA MOSKE, ZENSKE IN OTROKE

TRST — TRG PONTEROSSO 2, I. nadstropje — Telef. 36-860

Konzumna zadruga nameščencev CRDA

TRST — Ulica della Guardia 11 — Telef. 41-866
Ulica della Guardia 42 — Telef. 41-035

ima na razpolago veliko izbiro srajc, pletenin, oblek, dežnih plaščev, volnenega in bombažnega blaga in obuval

V vašem interesu je, da obiščete zadrugo nameščencev CRDA!

Za resnično enakopravnost Slovencev

Prepričani smo, da je vprašanje slovenske narodne manjšine v Italiji tako važno, da zasluži posebno zanimanje, tudi zato, ker še ni instrumentov za njegovo demokratično rešitev in ker je bilo zelo malo storjenega za uresničenje enakopravnosti, čeravno smo v času, ko proslavljamo 20-letnico Odporniškega gibanja, ki je imelo med svojimi cilji demokratično ureditev države.

Obstajata 3. in 6. člen republiške ustave, ki predvidevata enakopravnost vseh državljanov, ki pa nista bila uresničena in sta še vedno le programska.

Iz razprave o republiški ustavi je razvidno, da je bila avtonomna dežela s posebnim statutom Julijska krajina Furlanija predvidena prav zaradi obstoja slovenske narodne manjšine. Zato mora postati deželna ustanova instrument, s katerim se bo uresničilo to, kar si Slovenci v Italiji pričakujemo.

V tej deželi živi ena sama slovenska narodna manjšina, ki pa je sedaj po krivici razdeljena na tri različne kategorije. Slovence na Tržaškem deloma štiti posebni statut londonskega sporazuma, Slovence na Goriškem deloma štiti republiška ustava, Slovenci v videmski pokrajini pa so nezaščiteni in niso deležni niti osnovnih narodnostnih pravic, saj nimajo niti šol, v katerih bi se otroci učili v svojem materinem jeziku. Toda slovenska narodna manjšina je ena sama in ta mora biti povsod deležna enakih pravic!

Kaj zahtevajo komunisti za Slovence?

Predvsem enake pravice kot jih imata francoska in nemška manjšina v Dolini Aosta oziroma v Gornjem Poudžju. V tej težnji komunisti Slovence brez pridržkov podpirajo.

Ne gre zgolj za jezikovne in kulturne pravice, ker je to raztegljiv pojem in se mu lahko da kakršen koli ozek ali širok pojem. Najboljša formula je: zagotovitev ne samo obstoja a predvsem vseh sredstev za nadaljnji razvoj.

To pa pomeni:

- 1) popolno enakopravnost Slovencev na vseh področjih;
- 2) priznanje slovenščine kot deželnega jezika;
- 3) slovenska krajevna imena;
- 4) slovenska osebna imena;
- 5) podporo slovenskim prosvetnim in kulturnim ustanovam iz javnih sredstev;
- 6) dokončno uveljavitev zakona o slovenskih šolah in njegovo raztegnitev na videmsko pokrajino;
- 7) prenehanje prikritega in odkritega raznarodovanja in asimilacijske dejavnosti ter načrtnega naseljevanja v slovenske kraje;
- 8) gospodarsko pomoč slovenskim zaostalim krajem, kmetijstvu, obrtništvu, trgovini, malim in srednjim industrijskim podjetjem v okviru deželnega gospodarskega načrta;
- 9) še večjo sprostitev obmejnega prometa in trgovine;
- 10) podporo turizmu v slovenskih krajih;
- 11) razširitev kulturnih in gospodarskih stikov z Jugoslavijo, še posebej s Slovenijo;
- 12) kontrolo nad tržaško radijsko postajo, ki oddaja v slovenskem jeziku.

TO JE PROGRAM, S KATERIM SE KOMUNISTI PREDSTAVLJAJO NA DEŽELNIH VOLITVAH.

Za uresničitev tega programa VOLITE KOMUNISTE!

GLAS ZA K.P.I. JE GLAS za gotovo izvolitev slovenskih svetovalcev

Izjave naših kandidatov

Silvano Bacicchi

Ustanovitev samoupravne dežele mora pomeniti začetek preokreta v življenju našega prebivalstva. Težka in zelo važna vprašanja čakajo na rešitev. Ustrezen gospodarski razvoj, pravice narodnih manjšin, izboljšanje življenjskih pogojev delavskih in kmečkih množic so med najnujnejši problemi.

KPI je bila poglavitna sila v borbi za ustanovitev dežele in danes je edina stranka, ki je s svojim programom in s svojimi zakonskimi predlogi, ki jih je postavila v parlamentu, sprejela točne obveznosti.

Dati KPI več moči pomeni, torej, ustvariti temeljni pogoj za dosego nove večine, ki bo sposobna uresničiti pričakovanja delavcev in demokratov, Italijanov in Slovencev Furlanije-Julijske krajine.

Dušan Furlan

Ustanovitev naše dežele vsekar predstavlja določen korak naprej na poti demokratičnega razvoja države, na poti demokratizacije njene upravno-politične ureditve ter njenih ustanov. In da siravno dežela, kot je bila ustvarjena zdaj, ne predstavlja tega, zakar smo se zavzemali komunisti, je pa vendarle neobhodna podlaga tiste dežele, ki bo prišla in bo za gotovo izpolnjena z obsežnejšo ter ustreznejšo demokratično vsebino. To bo stvar in naloga vseh naprednih regionalističnih sil, ki v instrumentu dežele ne morejo gledati nekaj nespremenljivega, marveč nekaj, kar bo potrebno izpopolnjevati in stalno razvijati v prid vsestranskega razvoja in tudi dobrih odnosov s sosednimi deželami ter mednarodne pomiritve.

Nedvomno je deželni statut, kot sem že omenil, za nas komuniste nasploh zelo pomanjkljiv. Med drugim predvsem v členu, ki se nanaša na položaj slovenske manjšine. Ta, bi rekel, nas še prav posebno prizadeva zaradi tega, ker je v njem naravnost nesramno očitno izražena določena omalovažujoča brezbriznost do tega vprašanja od strani tistih, ki so ta člen, kljub nasprotovanju komunistov, izsilili.

Nedvomno pa je, da bodo komunisti v bodočem deželnem svetu, skupno z ostalimi demokratičnimi predstavniki, z enotno odločno akcijo v prid uveljavitve popolne enakopravnosti slovenske manjšine, to veliko krivico popra-

vili in tako dokončno odstranili madež, ki ne dela časti italijanski državi.

Jelka Gerbec

Komunisti smatramo za temeljni del svojega programa, svoje politike in svoje borbe ne le obrambo narodnih pravic slovenskega ljudstva temveč zagotovitev svobodnega razvoja slovenske narodne manjšine, ki živi v Italiji. V tem se razlikujemo od vseh drugih strank, ki postavljajo tudi probleme Slovencev v svoje programe ali pa jih postavljajo in rešujejo na škodo Slovencev in, seveda, od tistih, ki na Slovence pozabljajo. Mi hočemo, da se Slovenci razvijajo kot kulturna narodna skupnost, zato odločno zavračamo vse oblike asimilacije in raznarodovanja.

Dušan Lovriha

Ustavodajna skupščina je sklenila podeliti naši deželi široko avtonomijo, zajamčeno s posebnim statutom. Ta sklep je sprejela zato, ker v tej deželi živi poleg večinskega naroda tudi slovenska narodna manjšina. KPI se je vedno zavzemala za popolno izvajanje določil republiške ustave in torej tudi za ustanovitev samoupravne dežele. Dežela je tista ustanova, ki mora obravnavati in reševati tudi vsa vprašanja, ki se tičejo slovenske narodne manjšine. Mi komunisti smo tudi te probleme postavili v svoj program. Tudi zato je važen glas na volitvah 10. maja. Močno uveljavitev KPI na volitvah je porok za pozitivno reševanje perečih problemov, ki stoje pred nami.

Paolo Sema

Dežela Furlanija-Julijska krajina ima poseben statut zato ker v njenih treh pokrajinah žive in delujejo Slovenci. Slovenci so bili v zelo veliki večini aktivni protifašistični borci. Z dolgoletno borbo, s trpljenjem in z velikimi žrtvami so si pridobili pravico do življenja v

napredni demokraciji. Člen 3 posebnega statuta priznava enakost pravic vsem državljanom. Slovenski in italijanski deželni svetovavci, ki bodo izvoljeni na listi KPI, bodo zahtevali konkretno izvajanje tega določila statuta.

Na teh volitvah je glas slovenskih volivcev velikega pomena za demokratično zmago, glas za KPI bo odločilnega pomena za to, bo slovenska manjšina lahko živela ter se razvijala v blaginji. Slovenci bodo s svojim glasom za komuniste zavrnili poskuse asimilacije, za katero se zavzemajo vladne stranke; pridobili bodo novo in solidnejše jamstvo za to, da se bodo ideali svobode in demokracije, za katere so umrli najboljši sinovi slovenskega ljudstva, dokončno uresničili.

Karel Šiškovič

Mislim, da bo ena izmed glavnih nalog bodočega deželnega zbora ureditev nerešenih vprašanj slovenske narodne skupnosti v Italiji. Zato je treba že sedaj predvideti predložitev večjega števila zakonskih osnutkov, ki naj uredijo v deželnem in po kompetenci tudi v državnem merilu vprašanja slovenskega razvoja, na vseh področjih gospodarskega, družbenega, političnega in kulturno-prosvetnega udejstvovanja. V deželnem merilu se bo lahko dalo marsikaj urediti ne glede na težave, ki bodo nastale zaradi obstoja tradicionalne protislovenske zakrknjenosti nekaterih nacionalističnih sil, ki jih zgodovina še ni izmodrila. Na vsak način je avtonomna dežela Julijska krajina-Furlanija ustanova, ki dopušča velike možnosti v tej smeri. Slovenci v Italiji postajajo z njo subjekt dogajanja nekako tudi formalno, pa naj govorijo kar hočejo razni demokristjanski voditelji, ki se toliko boje napadov desničarjev. Prav zato ker jih kljub vsem pomanjkljivostim dežela uvaja v javno življenje kot subjekt, se morajo Slovenci zavedati svoje politične sile in osredotočiti svoje glasove okrog tiste stranke, ki jim daje največje garancije, da bodo prišli do izraza kot Slovenci danes in jutri. To pa brez dvoma pomeni krepitev KPI, saj je ta nosilka neke realnejše perspektive razvoja Slovencev kot skupnosti, ki se ne zožuje kvalitativno in kvantitativno, pač pa nasprotno priteguje, vedno v perspektivi, tudi tiste obrobne dele, ki so zaradi dosežanega raznarodovanja ostali ob strani kot narodno zavestna množica.

V prihodnji številki, ki bo izšla 8. maja, bomo objavili podobne izjave še nekaterih drugih slovenskih in italijanskih kandidatov KPI.